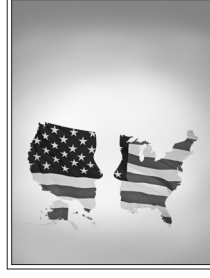

2016 BAŞKANLIK SEÇİMLERİNE DOĞRU ABD -1 **SEÇİM SÜRECİ VE ÖN SEÇİMLER**

KILIÇ BUĞRA KANAT, LESLEY K. DUDDEN, JACKSON HANNON

2016 BAŞKANLIK SEÇİMLERİNE DOĞRU ABD -1 **SEÇİM SÜRECİ VE ÖN SEÇİMLER**

KILIÇ BUĞRA KANAT, LESLEY K. DUDDEN, JACKSON HANNON

COPYRIGHT © 2016

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımını yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Uygulama: Hasan Suat Olgun
Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106
Washington D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985 | @setakahire

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
ARKA PLAN VE SEÇİM SÜRECİ	8
BAŞKAN OLMAK İÇİN GEREKEN TEMEL NİTELİKLER VE PARTİLERİN ADAY BELİRLEME SÜRECİ	8
SEÇİM GÜNÜ VE SEÇİMİN TEMEL KURALLARI	9
ÜÇÜNCÜ PARTİ ADAYLARI	10
KONGRE SEÇİMLERİ	11
2016 SEÇİMLERİ	12
DEMOKRAT PARTİ ÖN SEÇİMLERİ	12
CUMHURİYETÇİ PARTİ ÖN SEÇİMLERİ	15
SİYASİ BÖLÜNMEŐLÜKLERİN ÖNE ÇIKTIĞI BİR SEÇİM SÜRECİ	18
BAĞIŞÇILARIN SEÇİMLERE ETKİSİ	21
8 KASIM'A YAKLAŞIRKEN ÖNE ÇIKAN KONULAR	22

YAZARLAR HAKKINDA

Kılıç Buğra Kanat

SETA-Washington D.C. Araştırma Direktörü Kılıç Buğra Kanat, Penn State Üniversitesi Erie Kampüsü'nde Siyaset Bilimi Doçenti'dir. Doktorasını Syracuse Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde tamamlayan Dr. Kanat aynı üniversiteden yüksek lisansını ve Marquette Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden ikinci yüksek lisansını almıştır. 2015 yılında Penn State Üniversitesi Erie Kampüsü'nde Üstün Araştırma Ödülü ve Öğretim Üyeleri Konseyi Araştırma Ödülü'ne layık görülen Kanat, daha önce Dış Politika Girişimi Geleceğin Liderleri Programı'na katılmıştır. Dr. Kanat'ın makaleleri Foreign Policy, Insight Turkey, The Diplomat, Middle East Policy, Arab Studies Quarterly, Mediterranean Quarterly, Journal of South Asian and Middle Eastern Studies, Journal of Balkan and Near Eastern Studies ile Journal of Muslim Minority Affairs dergilerinde yayımlanmıştır. Halen Daily Sabah'ta köşe yazarı olan Dr. Kanat, aynı zamanda History, Politics and Foreign Policy in Turkey, Change and Adaptation in Turkish Foreign Policy ve Politics and Foreign Policy in Turkey: Historical and Contemporary Perspectives'in yazı işleri müdür yardımcılığını yürütmektedir.

Lesley K. Dudden

SETA Washington DC'de araştırma asistanıdır. Lisans eğitimini Nebraska Wesleyan Üniversitesi'nde tamamlayan Dudden, George Washington Üniversitesi Elliot School of International Affairs'de Avrupa ve Avrasya siyaseti ve uluslararası güvenlik alanlarında yüksek lisans yapmıştır. Boren dil bursuyla üç yıla yakın Türkiye'de kalan Dudden Koç ve Boğaziçi üniversitelerinde bulunmuştur. Dudden'in araştırma alanları Türk-Amerikan ilişkileri ve ABD'nin Ortadoğu politikasına yoğunlaşmaktadır.

Jackson Hannon

Lisans eğitimini Arapça ve Siyaset Bilimi alanlarında Utah Üniversitesi'nde tamamlamış, burada ekonomi ve uluslararası ilişkiler sertifikaları almıştır. SETA Washington DC'de araştırma asistanı olan Hannon bundan önce Ürdün'de Arapça eğitimi görmüştür. Hannon'un çalışmaları uluslararası güvenlik, Ortadoğu ve Afrika siyaseti ile Transatlantik ilişkilere yoğunlaşmaktadır.

ÖZET

ABD’de Kasım ayında yapılacak seçim Amerikan tarihinin en önemli seçimlerinden biri olmaya aday. Bu seçim Amerikan iç politikası için olduğu kadar dış politika açısından da kritik bir dönemde gerçekleşecek. Başkan Barack Obama’nın 8 yıllık başkanlık süresi sona ererken ABD bir yandan uluslararası sistemdeki rolü ve kimliği konusundaki tartışmaları aşmamış durumda öte yandan da toplumsal anlamda kutuplaşmanın en kritik safhalarından birinden geçiyor. Bunun yanında yapılan ön seçim ve devam etmekte olan seçim kampanyası da bu noktada oldukça olumsuz bir atmosferin ortaya çıkmasına sebep oluyor.

Elinizdeki analiz bundan sonra yayınlanacak üç ayrı analizle birlikte ABD’de yapılan bu kritik seçim süreci, adayların profilleri, seçimlerde öne çıkan konular ve seçimlerden sonra kazanan adayın öncelikleri hususlarına değinecek. Ekim ayı boyunca yayınlanacak bu analizler Türk okuyucusuna Amerika’da yapılan seçimler, seçim sistemi ve geçiş dönemleri konusunda da bir kaynak olacak.

Bu analiz ABD’de başkan olmak için gerekli temel nitelikler, partilerin aday belirleme süreci, seçimin temel kuralları, üçüncü parti adayları, kongre seçimleri ve 8 Kasım’daki seçimlere yaklaşırken öne çıkan konulara değinmektedir.

ARKA PLAN VE SEÇİM SÜRECİ

ABD’de Kasım ayında yapılacak seçim Amerikan tarihinin en önemli seçimlerinden biri olmaya aday. 2016 Başkanlık Seçimleri Amerikan iç politikası için olduğu kadar dış politika açısından da kritik bir dönemde gerçekleşecek. Başkan Barack Obama’nın 8 yıllık başkanlık süresi sona ererken ABD bir yandan uluslararası sistemdeki rolü ve kimliği konusundaki tartışmaları aşamamış durumda öte yandan da toplumsal anlamda kutuplaşmanın en kritik safhalarından birinden geçiyor.

Bunun yanında yapılan ön seçim ve devam etmekte olan seçim kampanyası da bu noktada oldukça olumsuz bir atmosferin ortaya çıkmasına sebep oluyor.

Yerel ve küresel ölçekte önem taşıyan bir dizi önemli konu başlığı noktasında ABD’nin önceye kıyasla çok daha fazla kutuplaşmaya sahne olduğunu görüyoruz. Demokrat Parti başkan adayı Hillary Clinton ve Cumhuriyetçi Parti başkan adayı Donald Trump kendi liderlikleri altında ülkeyi götürmek istedikleri yön ve takip edecekleri politikalar konusunda taban tabana zıt bir tablo çiziyorlar. Tecrübeli siyasetçi Hillary Clinton seçim süreci boyunca kendisini Barack Obama’nın liberal mirasının doğal halefi olarak sunarken¹ bir yandan da elverdiğince kendini Obama’dan ayıracak detayları vurgulamayı unutmadı.

Donald Trump ise kendisini siyaset dışından gelen ve parti elitleri, lobiciler ve medya ve çıkar gruplarının hükmünü sona erdirmeye çalışan bir aday olarak sundu. Başkan Obama’nın politikalarını ortadan kaldırarak “Amerika’yı yeniden güçlü bir ülke yapmayı” vadetti.²

1. “Learn more about Hillary’s Vision for America”, Hillary for America, <https://www.hillaryclinton.com/issues>, (Erişim tarihi: 28 Eylül 2016).

2. “Issues”, Donald J. Trump for President, Inc., <https://www.donaldjtrump.com/issues>, (Erişim tarihi: 28 Eylül 2016).

Başkan Olmak İçin Gereken Temel Nitelikler ve Partilerin Aday Belirleme Süreci

Amerikan Anayasası’nda bir bireyin başkanlık yapabilmesi ve başkanlığa aday olabilmesi için gerekli birkaç ön şart belirtilmektedir: Başkan adayı Amerikan vatandaşlığını ülkede doğmak suretiyle elde etmeli, 35 yaşından gün almış olmalı ve son 14 yıldan bu yana ABD’de meskun olmalıdır. Bu üç şartın hepsini yerine getiren bir kişi teorik olarak başkanlığa adaylığını koyma hakkına sahiptir.

Aday belirleme süreci ise uzun bir ön seçim yarışıyla gerçekleşiyor. Donald Trump ve Hillary Clinton’ın kendi partilerinden başkan adayı olmadan önce partilerinin aday belirleme kongrelerini kazanmaları gerekti. Amerikan seçim sisteminde Demokrat ve Cumhuriyetçi Parti’nin her ikisi de başkan adaylarının belirlenmesinde delege sistemini kullanıyorlar. Cumhuriyetçi Parti’de başkan adayının toplam 2.472 delegeden 1.237’sinin oyunu alması gerekiyor. Demokrat Parti’de ise nihai adayın toplam 4.765 delegenin çoğunluğunun oyunu hanesine yazması gerekiyor. Bu delegelerin hangi adayına destek verecekleri ise nihai adayın seçildiği parti kongresi öncesinde her eyalette düzenlenen ve bazı eyaletlerde ön seçim usulü, bazı eyaletlerde ise parti meclisi toplantısı bazındaki seçim (caucus) usulünce belirleniyor. Çoğu seçimde ise parti-nin nihai başkan adayı diğer aday adaylarının yarıştan çekilmesi ya da delege sayısında geride kalmasıyla pratikte parti kongresi öncesinde ortaya çıkmış oluyor. 2016 yılında her iki parti dört eyalet (Iowa, Nevada, New Hampshire ve South Carolina) dışında tüm eyaletlerdeki şubelerine ön seçimlerini 1 Mart’tan sonra yapma şartı koştu.

İki parti de ön seçimlerin başlamasından önce ve ön seçim süreci boyunca aday adayları arasında televizyon tartışmaları düzenlediler. Cumhuriyetçi Parti Ağustos 2015 ve Mart 2016 ayları arasında toplam 12 tartışma programı düzenledi. Aday adaylarının çok olması nedeniyle

bu tartışmaların ilk 7'sinde önde gelen adaylar "prime-time" da, daha az oya sahip adaylarsa "prime-time" öncesinde ekrana çıktılar. Bu televizyon tartışmalarına ek olarak Cumhuriyetçi Parti seçmenin sorularıyla katılabildiği 9 adet de forum düzenledi.

Demokrat Parti ise Ekim 2015 ve Nisan 2016 arasında toplam 9 tartışma programı organize etti. Parti'nin ulusal seçim kolu olan Demokratik Ulusal Komite ilk başta sadece 6 tartışma düzenlemeyi planlamıştı. Fakat bunun Hillary Clinton'a avantaj sağlayacağı yönündeki tepkilerin³ ardından geri adım atmak zorunda kaldı. 2016 yılının Şubat ayında Hillary Clinton ve Bernie Sanders kampanyaları arasında varılan anlaşmanın ardından Demokrat Parti üç ek tartışma düzenlemeyi kabul etti.⁴ Demokrat Parti ayrıca 12 forum düzenledi fakat bu forumlarda adaylar birbirlerinden ayrı olarak seçmenlerin karşısına çıktılar.

Cumhuriyetçi Parti'de delegeler üç gruba ayrılmaktadır: Parti meclisi toplantıları ya da ön seçimlerde belirlenen delegeler, kongre seçim bölgelerinde oylamayla belirlenen seçim bölgesi delegeleri ve Cumhuriyetçi Parti'nin ulusal yönetim komitesi (RNC) üyesi olan eyalet bazındaki parti komitesi başkanları –erkek ve kadın olarak iki kontenjan– ve eyalet komitesi başkanı. Cumhuriyetçi Parti 2016 seçimlerinde ön seçimlerini 1-14 Mart tarihleri arasında düzenleyen eyaletlerin delegelerini oransal olarak dağıtmalarına karar vermişti. Teorik olarak bu eyaletlerde bir adayın yüzde 50'nin üzerinde oy alması halinde delegelerin tamamını hanesine yazmasına yani "winner takes all" (kazanan hep-sini alır) kuralından yararlanmasına izin verildi. 14 Mart'tan sonra ön seçim yapan eyaletlerde ise eyaletlerin barajsız "winner takes all" yöntemini ya da partinin eyalet kolunun belirleyeceği diğer yöntemlerin karışımını kullanmasına izin

verildi.⁵ Cumhuriyetçi Partinin ilk ön seçimi 1 Şubat 2016'da Iowa eyaletinde parti meclisi seçimi usulünce yapıldı. 4 Mayıs 2016 itibarıyla yarışta kalan tek aday olmayı başaran Donald Trump, parti kongresinin yapılacağı 18 Temmuz 2016'dan iki ay önce partinin aday aday olmayı garantiledi.⁶

Demokrat Parti de Cumhuriyetçi Parti gibi üç tür delegeye sahip olsa da bunlara ek olarak ön seçim sonuçlarından bağımsız olarak oy kullanabilen dördüncü tür elit bir delege yapısına da sahip. "Süper delege" olarak adlandırılan bu delegeler seçim sonuçlarına göre oy kullanmak mecburiyetinde değiller. 2016 yılında Demokrat Parti'nin toplam delege sayısının yüzde 15'ine tekabül eden 712 adet süper delegesi vardı.⁷ Demokrat Parti, Cumhuriyetçi Parti'nin aksine farklı yöntemlerle değil tüm eyaletler için yüzde 15'lik barajı aşan adayların oy oranlarına göre delege alması usulünce delegeleri adaylara dağıttı.⁸ Hillary Clinton'ın ön seçimlerdeki rakibi Bernie Sanders 12 Temmuz'a, yani 25 Temmuz'daki Demokrat Parti Kongresi'nden birkaç hafta öncesi-ne kadar yarıştan çekilmeyi reddetti.⁹

Seçim Günü ve Seçimin Temel Kuralları

ABD'de başkanlık seçimleri her dört yılda bir Kasım ayının ilk salı günü gerçekleşiyor. Bu sene de bu takvime binaen seçimler 8 Kasım Salı günü yapılacak. Bazı eyaletler seçim gününü tatil ilan ederken birçok başka eyalet ise salı gününü tatil etmiyor. Bu durum uzun yıllardır ABD'de seçime katılımın düşük olmasının bir sebebi olarak görülüyor. Bu salı sendromunu aşabilmek için

3. Ben Jacobs, "Democratic Primary Debate Schedule Criticized as Clinton 'Coronation'", *The Guardian*, 6 Ağustos 2015.

4. Greg Sargent, "It's On: We're Getting four more Democratic Debates", *The Washington Post*, 3 Şubat 2016.

5. "The Official Guide to the 2016 Republican Nominating Process", Republican National Committee, 8 Ekim 2016.

6. Carl Bialik, "How the Republican Field Dwindled from 17 to Donald Trump", *FiveThirtyEight*, 5 Mayıs 2016.

7. Drew Desilver, "Who are the Democratic Superdelegates?", Pew Research Center, 5 Mayıs 2016

8. "Delegate Selection Rules: For the 2016 Democratic National Convention", Democratic National Committee, 5 Mayıs 2016.

9. Greg Sargent, "Bernie Sanders Just Endorsed Clinton. Here's How He'll Keep His Movement Alive", *The Washington Post*, 12 Temmuz 2016.

gittikçe artan sayıda seçmen oylarını artık seçimlerden önce mektupla kullanmaya başlamış durumda. Ancak mektupla kullanılan bu oylar 8 Kasım sonrası sayılmaya başlanıyor.

Her ne kadar ABD’de seçmenler oylarını seçtikleri başkan adayına veriyor görünse de aslında kağıt üzerinde dolaylı bir seçim yaşanıyor. Seçimlerde Amerikalı seçmenler usulen daha sonra başkanı seçmek için oy kullanacak delegeleri seçiyorlar.

Temmuz ortasındaki parti kongreleri ve Kasım ayındaki seçim günü arasındaki dönem adayların özellikle kritik/kararsız eyaletlerdeki seçmenleri etkilemek için çaba gösterdikleri bir dönemdir. Bu zaman diliminde ayrıca bağımsız bir kurum olan Başkanlık Tartışması Komitesi tarafından başkan ve başkan yardımcısı adaylarının katıldığı televizyon tartışmaları düzenlenir. 2016’da Eylül ve Ekim sonu arasında başkan adaylarının katılacağı üç tartışma ve bir de başkan yardımcısı tartışması planlandı. 26 Eylül’deki ilk başkanlık tartışmasının ardından başkan yardımcısı tartışması da 4 Ekim’de yapılacaktır. 19 Ekim’de de son tartışmanın yapılması takvime bağlandı.¹⁰ Hillary Clinton ve Donald Trump 7 Eylül’de ordu mensuplarının ulusal güvenlikle ilgili sorularını aldıkları bir formatta sahneye çıktılarsa da bu toplantı daha çok televizyon tartışmalarının bir öncüsü olarak görüldü.¹¹

Her ne kadar ABD’de seçmenler oylarını seçtikleri başkan adayına veriyor görünse de aslında kağıt üzerinde dolaylı bir seçim yaşanıyor. Seçimlerde Amerikalı seçmenler usulen daha sonra başkanı seçmek için oy kullanacak delegeleri

leri seçiyorlar. Aslında bu da tıpkı ön seçimlerdeki benzer bir prosedürün uygulanması anlamına geliyor. Her eyaletin delege sayısı ise nüfus sayısıyla belirleniyor. Bu da Temsilciler Meclisi üyeleri sayısına denk bir rakam anlamına geliyor. Buna ek olarak her eyaletin iki senatörü de delege olarak seçiliyor ve Washington’dan da üç delege bu seçici delege kuruluna dahil oluyor. Toplam olarak 538 delege seçimin sonucunu belirliyor. Seçimleri kazanabilmek için adayların 270 veya daha fazla oy alması gerekiyor. Seçimlerde birçok eyalet “winner-takes-all” sistemi denen daha çok oy alanın tüm eyalet delegelerini kazandığı bir sistem kullanıyor. Bunun sadece iki istisnası var: Nebraska ve Maine eyaletleri delegeleri aldıkları oya göre orantılı bir şekilde belirliyor. Seçimleri müteakiben bu delege toplantısı Ocak ayının başında yapılıyor. Ancak elbette Kasım’daki sonuçlara göre geçiş dönemine seçimin hemen sonrasında başlanıldığı için bu toplantı oldukça sembolik bir özellik taşıyor.

Üçüncü Parti Adayları

Demokrat Parti ve Cumhuriyetçi Parti dışında diğer küçük partiler de seçimlere adaylarıyla katılıyorlar. Teorik olarak bu partilerin de seçim kazanma ihtimali bulunuyor. Şu an bu adaylar arasında ikisi öne çıkıyor. Liberteryen Parti adayı Gary Johnson ve Yeşil Parti adayı Jill Stein bu noktada ulusal kamuoyu yoklamalarında dikkate değer rakamlara sahipler. Anketler Johnson’ın yüzde 7,4, Stein’in de yüzde 2,4 oy oranına ulaşabileceğini gösteriyor.¹² Elbette bu adayların gerek finansal sorunları gerekse teşkilatlarının güçsüzlüğü nedeniyle seçimi kazanabilmeleri imkansız görünüyor.

Üçüncü Parti adayları bu noktada başkan adayları arasında yapılacak tartışma programlarına katılamıyor. Ulusal Başkanlık Seçimi Tartışma Programı’na katılabilmek için adayların

10. “Commission on Presidential Debates Announces Format for 2016 General Election Debates”, Commission on Presidential Debates, 28 Eylül 2016.

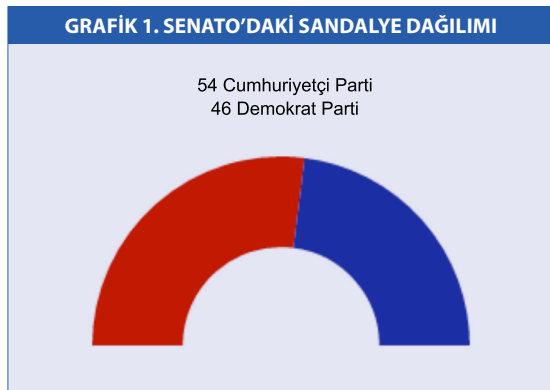
11. Patrick Healy, “Forum Offers Preview of Hillary Clinton and Donald Trump Presidential Debate”, *The New York Times*, 7 Eylül 2016.

12. “General Election: Trump vs. Clinton vs. Johnson vs. Stein”, Real Clear Politics, http://www.realclearpolitics.com/epolls/2016/president/us/general_election_trump_vs_clinton_vs_johnson_vs_stein-5952.html, (Erişim tarihi: 28 Eylül 2016).

beş büyük kamuoyu yoklamasındaki ortalama oyunun yüzde 15'in üzerinde olması gerekiyor.¹³ En son böyle bir oy oranını üçüncü aday olarak 1992 yılında Ross Perot kazanmıştı. 1992'deki başkanlık seçimlerinde Perot ulusal oyun yüzde 20'sini almıştı. Ancak bu oy oranına rağmen Perot hiçbir eyalette delege kazanamamıştı. Bu seçim sürecinde birçok kişi Gary Johnson'un da seçimin kaderini belirleyecek bir orana ulaşabileceği konusunda fikir beyan etmişti. Özellikle Trump ve Clinton'ın adaylığından hazzetmeyen çevrelerin Johnson etrafında toplanması konusunda genel bir beklenti oluşmuştu. Ancak Johnson bu ivmeyi tam olarak kullanamadı. Özellikle kamuoyu yoklamalarında yüzde 15 oyun altında kalması ve tartışmalara katılamamasıyla Johnson seçimlere aktif bir şekilde etki etme şansını kaçırmış oldu.¹⁴

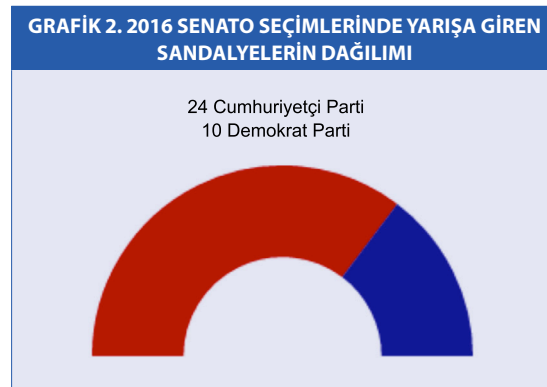
Kongre Seçimleri

8 Kasım'da sadece başkanlık seçimleri yapılmayacak. Aynı zamanda Temsilciler Meclisi'nin 435 üyesi ve Senato'nun üçte biri de aynı gün seçilecek. Senato üyelerinin 34'ü bu seçimlerde koltuklarını korumak için yarışacaklar.

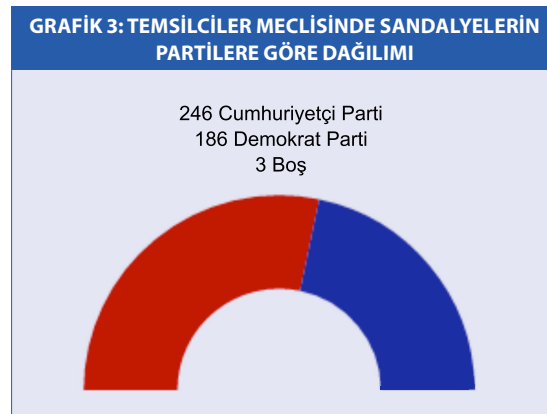

Şu an Senato'daki üyelerin 24'ü Cumhuriyetçi ve 10'u Demokrat Parti'den. Cumhuriyet-

çiler 54 koltukla Senato'da çoğunluğu ellerinde bulunduruyorlar. Dolayısıyla bu seçimlerde bir yandan Cumhuriyetçiler bu kritik çoğunluğu ellerinde tutmaya çalışacakları gibi diğer taraftan da Demokratlar Senato'da çoğunluğu ele geçirme şansına sahip olacaklar. Hillary Clinton'ın seçimleri kazanması durumunda Demokratlar'ın çoğunluğu ele geçirmek için Cumhuriyetçiler'den 4 sandalye almaları yetecek. Trump'ın kazanması durumunda ise Demokratlar'ın Senato'da çoğunluğu koruyabilmesi için 5 sandalye kazanmaları gerekecek.

Temsilciler Meclisi'nde ise 435 sandalyenin tümü için seçimler gerçekleşecek. Şu an Temsilciler Meclisi'nde Cumhuriyetçiler 247 sandalyeyle çoğunluğa sahip, Demokratlar'ın ise 188 sandalyesi bulunuyor. Dolayısıyla Demokratlar'ın Kongre'nin alt kanadında çoğunluğu ele geçirebilmesi için en az 30 sandalyeyi Cumhuriyetçiler'den alması gerekiyor.

13. "Commission on Presidential Debates Announces Format for 2016 General Election Debates," Commission on Presidential Debates.

14. Kenneth T. Walsh, "Presidential Spoiler Alert", US News, 2 Eylül 2016.

2016 SEÇİMLERİ

2016 yılındaki başkanlık seçimiyle ilgili tartışmalar neredeyse Başkan Obama'nın 2012 yılında ikinci başkanlık dönemini kazanmasının hemen ardından başladı.¹⁵ Bu dönemde birçok Amerikalı Hillary Clinton'ın 2016'da Demokrat Parti adaylığı için yarışacağı öngörüsünde hemfikirdi. Cumhuriyetçi Parti'de ise ismi geçen ağır toplar arasında Marco Rubio, Chris Christie, Paul Ryan, eski başkanlardan George H. W. Bush'un oğlu ve bir önceki başkan George W. Bush'un kardeşi Jeb Bush ve Mike Huckabee'nin isimleri geçiyordu.¹⁶

2015 yılının Mart ayında Texas eyaletinin Cumhuriyetçi Senatörü Ted Cruz başkan adaylığını açıklayan ilk aday adayı oldu. Bunun hemen ardından Hillary Clinton ve Marco Rubio'nun da aralarında olduğu diğer isimler adaylıklarını açıkladılar.¹⁷ 2016 yılındaki ön seçimleri daha önceki yıllardaki benzerlerinden ayıran birkaç faktörden bahsetmek mümkün. Öncelikle Vermont eyaletinin Demokrat Senatörü Bernie Sanders'in yarışın erken dönemlerinde ciddi bir aday adayı olarak öne çıkmasıyla Hillary Clinton'ın kolaylıkla alması beklenen ön seçimleri çekişmeli hale getirdiği söylenebilir. İkinci faktör ise Cumhuriyetçi Parti'de daha önce görülmediği kadar fazla sayıda ismin aday adayı olarak yarışa katılması oldu. Cumhuriyetçi Parti'nin 6 Ağustos 2015'te yapılan ilk televizyon tartışmasında tam 16 kişinin aday adayı olarak yarışta olması daha önce rastlanmayan bir durumdu.¹⁸ Bernie Sanders'in beklenmedik başarısına benzer şekilde Cumhuriyetçi Parti'de de bir dizi fazla tanınmayan adayın geniş seçmen kesimlerinden destek görmesi ve yarışın ilk bölümünde öne çıkmaları ön seçim sürecinin sür-

prizlerinden biri oldu. Bu adaylardan en dikkat çekenleri siyahi bir beyin cerrahı olan Ben Carson, Ohio eyaleti valisi John Kasich ve iş adamı Donald Trump oldu.

Demokrat Parti Ön Seçimleri

Hillary Clinton'ın başkanlık yarışına gireceği bir kampanya ekibi oluşturmaya başladığı 2014 yılından itibaren bekleniyordu. Bununla birlikte Clinton'ın yarışa girip girmeyeceğine ilişkin spekülasyonlar resmi adaylığını açıkladığı 2015 yılının Nisan ayına kadar aralıksız devam etti.¹⁹ Yarışın erken dönemlerinde yapılan kamuoyu yoklamalarında da bu beklentinin yüksek olduğu görüldü. Örneğin bir CNN/ORC anketinde Clinton'ın adaylığını heyecanla bekleyenlerin oranı yüzde 70'leri buldu.²⁰ Bu noktada karşısında ciddi bir rakip de bulunmayan Clinton'ın kolaylıkla partisinin adaylığını kazanacağı kaçınılmaz gözüküyordu. 2015 itibarıyla yarışa girmesi muhtemel adaylar arasında gaffarıyla meşhur olan Başkan Yardımcısı Joe Biden ve Maryland eyaletinin Demokrat Parti'li Valisi Martin O'Malley vardı. Nihayetinde ABD seçimlerinde gelenek olduğu üzere Clinton'a karşı yarışa katılan isimler oldu. Amerikan siyasi geleneginde seçimleri kazanması zor olsa da bazı siyasi konuları ve gündem maddelerini ön plana çıkarmak, bunlar hakkında tartışma yaşanmasını sağlamak amacıyla başkanlığa adaylığını koyan isimlere rastlamak mümkün. Kendisini "demokrat sosyalist"²¹ olarak tanımlayan Vermont Senatörü Bernie Sanders ve Maryland Valisi O'Malley adaylıklarını açıkladıklarında bu bağlamda pek fazla ciddiye alınmadılar.²² Clinton'a karşı esaslı bir rakip olarak görülen isim Başkan

15. Jason Linkins, "Hillary Clinton 2016 Speculation: The Week it Moved From Trickle to Stream", *The Huffington Post*, 4 Haziran 2013.

16. Micah Cohen, "Is it too Early for 2016 Polls?", *FiveThirtyEight*, 14 Mart 2013.

17. "2016 Election Timeline," Aol, <http://www.aol.com/2016-election/timeline>, (Erişim tarihi: 28 Eylül 2016).

18. "Who is Running for President?", *The New York Times*, 26 Haziran 2016.

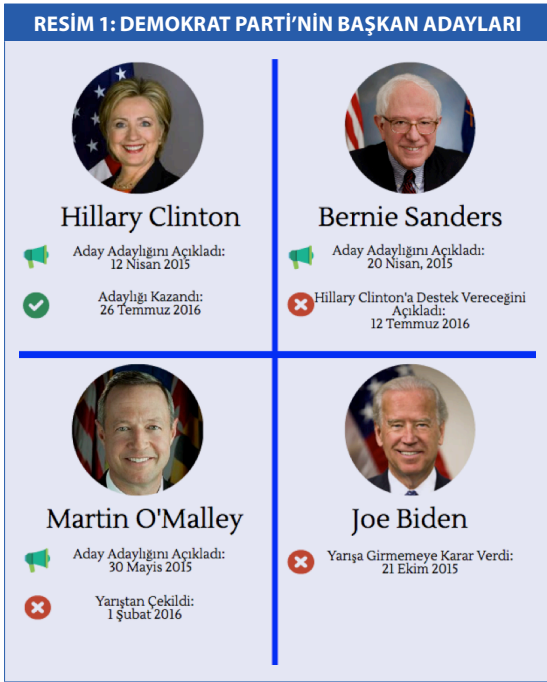
19. Amy Chozick, "Hillary Clinton Announces 2016 Presidential Bid", *The New York Times*, 12 Nisan 2015.

20. Paul Steinhauer, "Poll: If not Clinton, then what Kind of Democrat?", CNN, 5 Şubat 2016.

21. "Senator Bernie Sanders on Democratic Socialism in the United States", Bernie 2016, 19 Kasım 2015.

22. Maggie Haberman, "Martin O'Malley Announces Presidential Campaign, Pushing Image of Vitality", *The New York Times*, 30 Mayıs 2015.

Yardımcısı Joe Biden'dı. Esasen Biden'ın adaylığının Demokrat Parti içinde de bir karşılığı vardı. Öyle ki önde gelen 50 Demokrat Parti'li bağışçı Biden'ı aday olmaya çağıran bir mektup dahi yayınladılar.²³ Biden'ın adaylığı hakkındaki spekülasyonlar tecrübeli politikacının aday olmayacağını resmen açıkladığı 2015 Ekim ayına kadar sürdü. Biden'ın Delaware eyaletinde savcı yardımcısı olan oğlu Beau Biden henüz dört ay önce 46 yaşında beyin kanseri nedeniyle vefat etmişti²⁴ ve Biden ailesi bu trajik kaybın üzüntüsüyle boğuşmaktaydı. Biden'ın kararında oğlunu kaybetmesinin en önemli etken olduğu Washington'da en fazla kabul edilen teorilerden biri olmaya devam ediyor.²⁵

Joe Biden'ın yarışa katılmama kararının ardından Clinton'ın ön seçimlerde karşılaşacağı iki aday olarak Sanders ve O'Malley kaldı. O'Malley ise ön seçim kampanyasının ilk günlerinden iti-

baren seçmenlere hitap etmekte zorlandı. Ön seçim döneminin ilk seçimi olan New Hampshire eyaletinde oyların ancak yüzde 0,3'ünü kazanabilen²⁶ Maryland valisinin oy oranı Aralık ayı itibarıyla öyle düşük seviyelerde seyretti ki O'Malley Ohio eyaletindeki ön seçimlere katılmaya hak kazanamadı.²⁷ Bunun üzerine bir müddet daha yarışta kalan O'Malley sonunda 1 Şubat 2016'da yarıştan çekildiğini açıkladı.

Sanders, Donald Trump örneğinde de görüleceği gibi bilhassa Washington'da yıllardır devam eden ve seçkin bir siyasetçi grubun temsil ettiği geleneksel politik sistemden şikayetçi olan seçmen gruplarına hitap etmekte başarı gösterdi.

Demokrat Parti ön seçimlerinin en büyük sürprizi Bernie Sanders'ın Hillary Clinton'ın karşısındaki en ciddi aday olarak öne çıkması oldu. Uzun yıllardan bu yana Senato'da Vermont eyaletini temsil eden Sanders, Demokrat Parti'nin en liberal ve sol kanadının temsilcisi olarak ön plana çıktı. Sanders özellikle 20'li ve 30'lu yaşlardaki genç seçmenler arasında kabul gördü. Sanders, Donald Trump örneğinde de görüleceği gibi bilhassa Washington'da yıllardır devam eden ve seçkin bir siyasetçi grubun temsil ettiği geleneksel politik sistemden şikayetçi olan seçmen gruplarına hitap etmekte başarı gösterdi.²⁸ Sonuçta 2016'nın Ocak ayında Clinton'la arasında yaklaşık 20 puan fark olan Sanders kampı Nisan ayı itibarıyla Clinton'ı yakaladı ve anketler neredeyse başa baş bir tablo ortaya koydu.²⁹ Aynı dönemde Clinton'ı yenmesi ve Cumhuriyetçiler'in Trump'ı aday göstermesi halinde Sanders'ın başkanlığı

23. Luciana Lopez ve James Oliphant, "Exclusive: Democratic Donors Urge Biden to Challenge Clinton in U.S. 2016 Race", Reuters, 18 Eylül 2015.

24. Paul Kane, "Beau Biden, Vice President's Son, Dies at 46 of Brain Cancer", *The Washington Post*, 31 Mayıs 2015.

25. Stephen Collinson, "Joe Biden Navigates Politics of Son Beau's Death", CNN, 7 Ekim 2015.

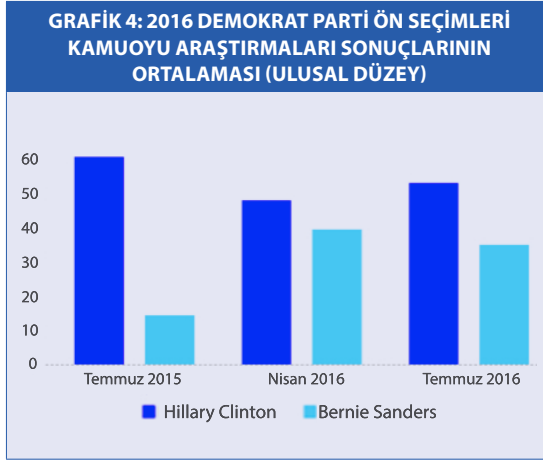
26. "New Hampshire Primary Results", *The New York Times*, 9 Şubat 2016.

27. James Oliphant, "Martin O'Malley Fails to Make Ohio's Presidential Primary Ballot", Reuters, 31 Aralık 2015.

28. Russel Berman, "Sanders Catches Clinton", *The Atlantic*, 7 Nisan 2016.

29. Berman, "Sanders Catches Clinton".

kazanmasının muhtemel olduğu da birçok çevrede konuşulan bir senaryo oldu ve bazı anketler de bunu doğrulayan veriler sundu.³⁰ Seçim sürecinin ilerlemesiyle birlikte Hillary Clinton ve Donald Trump'ın aksine Sanders'ın reytingleri artmaya devam etti. 2016 Temmuz ayı itibarıyla Clinton'ın reytingleri yüzde 43 seviyesine inmiş, Sanders hakkında olumlu görüş bildirenlerin oranı ise iki katına çıkmıştı.³¹ Aynı dönemde Cumhuriyetçi Parti ön seçimlerinde lider pozisyonunda olan Donald Trump hakkında olumsuz görüş bildirenlerin oranı yüzde 50 seviyesinin üstünde seyretmekteydi.³²

Kaynak: FiveThirtyEight 2016 Cumhuriyetçi Başkan Adaylığı sitesi (son güncelleme: 5 Mayıs 2016).

Aynı siyasi partiye mensup olmalarına karşın Clinton ve Sanders birçok siyasi konuda farklı görüşlere sahiptiler. Bernie Sanders 2016 seçimlerinde öne çıkan tüm konularda Clinton'a kıyasla daha solda yer alan pozisyonlar benimsemişti. Örneğin Sanders, Clinton'ın aksine kampanyasının temel vaatlerinden birini tüm Amerikalıların dört yıllık fakültelere bedava gitmesi olarak belirlemişti. Sanders üniversite

harçlarının finansmanı için Wall Street'deki büyük şirketler ve bankalardan para toplanmasını savunuyordu.³³ Clinton ise yüksek eğitim ya da bunun finansmanı noktasında esaslı bir siyaset önerisi getirmemişti. Öyle ki Clinton'ın başkanlık adaylığında da yüksek eğitim konusundaki politikalarının temelinde Sanders'ın bu konuyu ön plana çıkarmasının yattığını söylemek mümkün.³⁴ Sanders'ın gençler ve kendilerini "oldukça liberal" olarak tanımlayan seçmenler arasındaki popülerliği nedeniyle ön seçimlerde avantaj sağlamak isteyen Clinton'ın bu konuda daha liberal bir pozisyona yaklaştığını söylemek mümkün. Yükseköğrenim konusu Clinton'ın Bernie Sanders faktörü nedeniyle sol pozisyonlara yaklaşarak seçmen tabanını genişletmeye çalıştığı mevzulardan sadece birisi. Bu örneğe benzer diğer konular arasında asgari ücret konusu, Keystone XL petrol boru hattı etrafındaki tartışmalar ve Trans-Pasifik Ticaret Anlaşması (TPP) da bulunuyor.³⁵

Tartışmalardaki performansı ve takipçilerinin daha hararetili ve samimi olan desteği Bernie Sanders'ın emektar siyasetçi Hillary Clinton karşısında oldukça ciddi bir aday olarak öne çıkmasına neden oldu. Sanders bu sayede Demokrat Parti ön seçim takviminin ikinci yarısı olan ve ön seçimlerin ilerleyen aşamalarındaki başarının bir göstergesi sayılan New Hampshire ön seçimini galibiyetle tamamladı. Sanders ilk yarış olan Iowa'daki seçimleri de çok az bir farkla kaybetmiş, sonuçta Iowa'daki delegelerin 23'ü Clinton'a, 21'i de Sanders'a yazılmıştı. Sanders'ın yarışın ilerleyen safhalarında Colorado, Minnesota ve Michigan gibi önemli eyaletleri kazanmasıyla Clinton'ın tahmin edilen aksine rahat bir seçim geçirmeyeceğini açıklıkla ortaya çıkmış

30. Louis Jacobson, "Bernie Sanders Says He Polls Better against Donald Trump than Hillary Clinton Does," PolitiFact, 29 Mayıs 2016.

31. Lydia Saad, "Sanders Surges, Clinton Sags in U.S. Favorability", gallup.com, 24 Temmuz 2015.

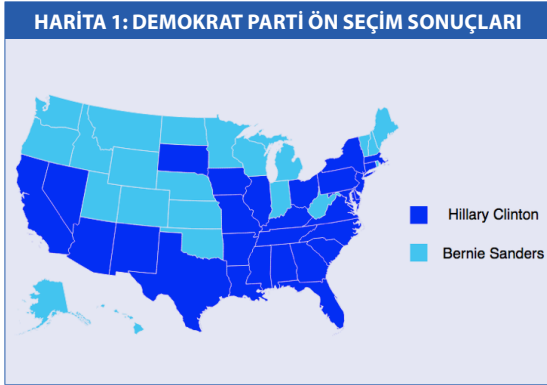
32. "Trump Tops Republican Pack by Wide Margin", Quinnipiac University, <https://www.qu.edu/news-and-events/quinnipiac-university-poll/national/release-detail?ReleaseID=2264>, (Erişim tarihi: 30 Haziran 2015).

33. Anthony Zurcher, "US Elections 2016: Bernie Sanders' and Hillary Clinton's Policies Compared", BBC, 28 Şubat 2016.

34. Max Ehrenfruen, "How Hillary Clinton's Positions have Changed as She's Run against Bernie Sanders", *The Washington Post*, 28 Nisan 2016.

35. Alice Miranda Ollstein, "How Hillary Changed After Bernie", ThinkProgress, 7 Haziran 2016.

oldu.³⁶ Sanders kampanyasında toplamda 229 milyon dolar gibi muazzam oranda bağış toplamayı başardı. Bu bağışların büyük kısmı ise az sayıda zengin ismin verdiği büyük miktarlardan değil, çok sayıda bağışçının az miktardaki katkılarından oluşuyordu.³⁷

Kaynak: *New York Times* Delege Sayımı ve Önseçim Sonuçları, http://www.nytimes.com/interactive/2016/us/elections/primary-calendar-and-results.html?_r=0 (Erişim tarihi: 12 Ekim 2016).

Hillary Clinton bu çekişmeli yarışın sonunda 7 Haziran 2016'da yapılan California ön seçimlerini kazanmasıyla adaylığını garantilemeyi başardı.³⁸ Clinton'ın delege hesabı bazında birinciliği garantilemesine karşın, Bernie Sanders genel teamül uyarınca yarıştan çekilmeyi ve Clinton'a destek vereceğini açıklamayı reddederek kampanyasına devam etti. Sanders bu kararını süper delege sisteminin nihai adayın belirlenmesinde oynadığı kritik rolün oluşturduğu "temelden hatalı seçim sistemi" argümanı ile açıkladı.³⁹ Sanders yarıştan çekilmeyi ve Clinton'ı desteklemeyi ancak 12 Temmuz 2016'da yani Clinton'ın yeterli delege sayısına ulaşmasından bir ay sonra kabul etti.⁴⁰ 2016 başkan

36. Wilson Andrews, Kitty Bennett ve Alicia Parlapiano, "2016 Delegate Count and Primary Results", *The New York Times*, 5 Temmuz 2016.

37. "Why Bernie Sanders Won't Drop Out", *Wall Street Journal*, 17 Haziran 2016.

38. Colleen McCain Nelson, Laura Meckler ve Peter Nicholas, "Hillary Clinton Set for Democratic Nomination after Primary Wins", *The Wall Street Journal*, 8 Haziran 2016.

39. Nelson, Meckler ve Nicholas, "Hillary Clinton Set for Democratic Nomination after Primary Wins".

40. Nelson, Meckler ve Nicholas, "Hillary Clinton Set for Democratic Nomination after Primary Wins".

adayını bu şekilde belirleyen Demokrat Parti'de dikkatler bu noktadan sonra Cumhuriyetçi Parti'nin adayını yenmeye yöneltildi. Hillary Clinton da partisinin kongresinde yaptığı adaylığı kabul konuşmasında şu sözlerle bunu ortaya koydu: "Amerika Birleşik Devletleri bir kez daha tarihi bir hesaplaşmayla karşı karşıyadır. Güçlü, tehlikeli faktörler bizleri birbirimizden ayırmaya çalışıyor. Toplumdaki güven ve saygı ilişkileri hızla geriliyor. ABD'yi kuran neslin de karşı karşıya olduğu gibi bu süreçten sağlıklı çıkmamız garanti değil. Bunu başarmak bizlerin nasıl hareket edeceğine bağlı."⁴¹

Cumhuriyetçi Parti Ön Seçimleri

Hillary Clinton'ın Demokrat Parti adaylığını kesinleştirdiği noktada parti içinde genel kabul görmesinin aksine Cumhuriyetçi Parti kimin aday olacağı konusunda çok daha bölünmüş bir tablo arz ediyordu. 2016 yılında önceki yıllarda görülmediği kadar fazla sayıda isim partilerinin başkan adayı olmak için yarışa katılmaya karar vermişti. 2015 Mart ayında Ted Cruz'un adaylığını açıklamasıyla başlayan süreçte toplam 17 isim aday adayı olmuştu. Bu isimler arasında John Kasich ve Ted Cruz gibi tecrübeli siyasetçilerin yanı sıra siyasi tecrübesi bulunmayan Carly Fiorina, Ben Carson ve nihai olarak parti adaylığını kazanan Donald Trump da yer alıyordu. Siyaset dışından gelen bu isimlerin -farklı politikalar öne sürseler de- Cumhuriyetçi seçmenlerin kendi partileri içinden de olsa alışıldık siyasi elitlere duydukları tepkiye hitap ettikleri görülüyordu.⁴² Öyle ki 2016 Ocak ayında düzenlenen bir kamuoyu yoklamasında Cumhuriyetçi seçmenlerin yarıya yakını -yüzde 48'lik bir kısmı- siyasi tecrübeye sahip olmayan bir aday bu tecrübeye sahip adaya tercih edeceklerini belirttiler.⁴³

41. "Transcript: Hillary Clinton's Speech at the Democratic Convention", *The New York Times*, 28 Temmuz 2016.

42. William A. Galston, "The Year of the Non-Politician (for Republicans)", *Brookings*, 26 Ağustos 2015.

43. "48% of GOP Voters Prefer A Candidate without Political Experience", *Rasmussen Reports*, 25 Ocak 2016.

TABLO 1: 2016 CUMHURİYETÇİ PARTİ ÖN SEÇİMLERİ

11 Eylül 2015	Rick Perry yarıştan çekildi
21 Eylül 2015	Scott Walker yarıştan çekildi
17 Kasım 2015	Bobby Jindal yarıştan çekildi
21 Aralık 2015	Lindsey Graham yarıştan çekildi
29 Aralık 2015	George Pataki yarıştan çekildi
1 Şubat 2016	Cumhuriyetçi Parti Önseçimlerinin Başlangıcı Mike Huckabee yarıştan çekildi
3 Şubat 2016	Rick Santorum and Rand Paul yarıştan çekildiler
10 Şubat 2016	Chris Christie and Carly Fiorina yarıştan çekildi
12 Şubat 2016	Jim Gilmore yarıştan çekildi
20 Şubat 2016	Jeb Bush yarıştan çekildi
4 Mart 2016	Ben Carson yarıştan çekildi
15 Mart 2016	Marco Rubio yarıştan çekildi
3 Mayıs 2016	Ted Cruz yarıştan çekildi
4 Mayıs 2016	John Kasich yarıştan çekildi
18 - 21 Temmuz 2016	Cumhuriyetçi Parti Kongresi- Donald Trump adaylığı kabul etti

Kaynak: New York Times, "Who's Running for President?"; <http://www.nytimes.com/interactive/2016/us/elections/2016-presidential-candidates.html> (erişim tarihi: 28 Eylül 2016) www.nytimes.com/interactive/2016/us/elections/primary-calendar-and-results.html?_r=0 (Erişim tarihi: 12 Ekim 2016).

Partinin geleneksel, egemen sınıflarına duyulan bu tepki nedeniyle siyasetin merkezinden gelen birçok ismin ön seçim yarışında uzun soluklu olamadığını gördük. Örneğin partinin merkez kanadının temsilcisi olan ve adaylığını açıkladığı 2015 Haziran ayında yarışın doğal lideri olarak görülen Jeb Bush gün geçtikçe destek kaybına uğradı ve sonunda yarıştan çekilmek zorunda kaldı.⁴⁴

44. Harry Enten, "Jeb Bush's Path to Defeat Began a Year Ago", FiveThirtyEight, 20 Şubat 2016.

Bu bağlamda Çay Partisi grubundan gelen ve Cumhuriyetçi Parti'nin geleneksel kanadından kabul edilmeyen ilk dönem Senatörü Ted Cruz da Trump'ın ardından en fazla desteği alan isim ve Trump'ın ana hasmı oldu.

Aynı şekilde Donald Trump da 2015 Ağustos ayının erken bölümünde anketlerde öne geçti ve neredeyse tüm seçim süreci boyunca bu liderliğini korumayı başardı.⁴⁵ Seçimin ilerleyen safhalarında Trump'ın liderliğinin sürmesi üzerine rakipleri Ted Cruz ve John Kasich 2016 Nisan ayında Indiana, New Mexico ve Oregon ön seçimlerinde Trump'a karşı ortak hareket etme kararı⁴⁶ alarak en azından parti kongresinde Trump'ın adaylığı almasının önüne geçme planı yaptılarsa da bu ortaklık kısa sürede bozuldu. Sonuçta Trump Indiana'da yüzde 53 ve New Mexico'da yüzde 70 oy oranıyla tüm delegeleri kazandı. Oregon'da ise oyların yüzde 66,6'sını alarak 28 delegenin 18'ini hanesine yazdı. Cruz ve Kasich ise ancak 5'er delegeyle yetindiler.⁴⁷

Donald Trump'ın Cumhuriyetçi Parti seçmenine çekici gelmesinin nedenlerinden birisi seçim kampanyasının finansmanını kendi cebinden karşılaması oldu. Trump rakiplerinin seçim kampanyaları için fon toplarken geleneksel yöntemleri kullandıklarını kendisinin ise bundan kaçınarak "lobicilere ve çıkar gruplarına borçlanmadığını" ileri sürdü.⁴⁸ Her ne kadar *The Atlantic* gibi bazı medya organları Trump'ın bu iddiasını sorgulayan yayınlar⁴⁹ yaptılarsa da Cumhuriyetçi Parti'li seçmenler Trump'ın kampanyasını kendi servetinden karşıladığı yönündeki açıklamalarına olumlu tepki verdiler.⁵⁰

45. "2016 Republican Presidential Nomination Poll", Real Clear Politics, 28 Eylül 2016, http://www.realclearpolitics.com/epolls/2016/president/us/2016_republican_presidential_nomination-3823.html?utm_source=hootsuite, (Erişim tarihi: 28 Eylül 2016).

46. Larry Buchanan ve Alicia Parlapiano, "How Trump Could Be Blocked at a Contested Republican Convention", *The New York Times*, 15 Nisan 2016.

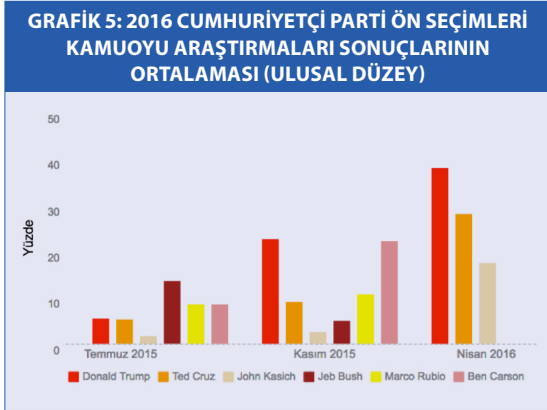
47. "Oregon Primary Results", *The New York Times*, 17 Mayıs 2016.

48. Sam Stein, "Donald Trump's Website Still Claims He's Self-Funding His Campaign", *The Huffington Post*, 1 Ağustos 2016.

49. David A. Graham, "The Lie of Trump's Self Funding Campaign", *The Atlantic*, 13 Mayıs 2016.

50. Aditya Agrawal, "How Donald Trump's Wealth Helps Him with Republican Voters", *Time*, 4 Ağustos 2016.

Donald Trump seçim kampanyası boyunca Cumhuriyetçi Parti tabanındaki rahatsızlıkları ustaca kullandı ve bu söylemlerin akis bulduğu destekçilerini ön seçimlerde sandığa gitme noktasında ikna etmekte başarılı oldu.⁵¹ Öte yandan Trump kampanyası kendi lehlerine seçime katılım gösteren seçmen sayısındaki artışın sonraki seçimlerde Cumhuriyetçi Parti lehinde katılım oranlarının artacağı anlamına geldiğini savunsa da yapılan analizler bu seçmenlerin esasında genel seçimde oy kullanagelen fakat ön seçimlerde sandığa gitmekte kararsız kalan bir grup olduğunu ortaya koydu.⁵² Her ne kadar abartılı olsalar da bu rakamlar partinin ulusal yönetim kolu olan Merkezi Yönetim Komitesini endişeye sevketti. *New York Times* gazetesinin Mayıs ayında yayınladığı bir habere göre 2016 ön seçimlerindeki sorunlarla ve yeni bir Donald Trump fenomeniyle karşı karşı kalmak istemeyen Komite ön seçim kurallarında değişikliğe gitmeyi planlıyor.⁵³

Kaynak: Real Clear Politics, 2016 Cumhuriyetçi Parti Başkan Adaylığı sitesi (erişim tarihi: 5 Mayıs 2016).

Kampanyasının başından itibaren iğneli bir ton tutturan Donald Trump ön seçim boyunca birçok tartışmaya sebep oldu. Trump adaylığını

51. Drew Desilver, "Turnout was High in 2016 Primary Season, But Just Short of 2008 Record", Prew Research Center, 10 Haziran 2016.

52. Shane Goldmacher, "Donald Trump is not Expanding the GOP", POLITICO MAGAZINE, 17 Mayıs 2016.

53. Jeremy W. Peters, "Reeling from 2016 Chaos, G.O.P. Mulls Overhaul of Primaries", *The New York Times*, 24 Mayıs 2016.

açıkladığı ilk konuşmada Meksika hakkında aşayağlayıcı kelimeler kullanarak medyanın tepkisini üzerine çekti.⁵⁴ Trump'ın sözlerinden nasibini alanlar yabancı ülkelerle sınırlı kalmadı. Ünlü iş adamı sıklıkla rakipleri hakkında tartışmalı açıklamalarda bulundu.⁵⁵ Trump çoğunlukla kendisinin ticari başarısıyla rakiplerinin yönetsel başarısızlıklarını kıyaslasa da özellikle Ted Cruz'la yaşadıkları tartışmalar sıklıkla şahsileşti. Trump, Cruz'un Kanada doğumlu olması nedeniyle başkan olmak için gerekli nitelikleri taşımadığını ileri sürerken aynı zamanda Cruz'un babasının eski başkanlardan John F. Kennedy suikastında rol oynadığını iddia etti.⁵⁶ İki aday arasındaki en hararetli tartışma ise ikilinin eşleri üzerinden birbirlerine hakaretler yönelttikleri tartışma oldu.⁵⁷

Trump'ın sözlerinden nasibini alanlar yabancı ülkelerle sınırlı kalmadı. Ünlü iş adamı sıklıkla rakipleri hakkında tartışmalı açıklamalarda bulundu.

Donald Trump aynı zamanda birçok konuda, fakat özellikle dış politika ve ekonomi konularında, Cumhuriyetçi Parti'nin geleneksel politikalarına taban tabana zıt açıklamalar yaptı.⁵⁸ Dış politikada özellikle Irak ve Afganistan işgalleri sonrasında liberal müdahaleci bir geleneği kabul eden Cumhuriyetçi Parti aksine Trump "başarısızlığa uğradığı aşikar olan rejim değişikliği ve ulus inşası politikasını" eleştirdi ve ken-

54. Philip Bump, "Let's All Just Accept the Fact that Donald Trump is Trying to Undermine the GOP", *The Washington Post*, 29 Haziran 2015.

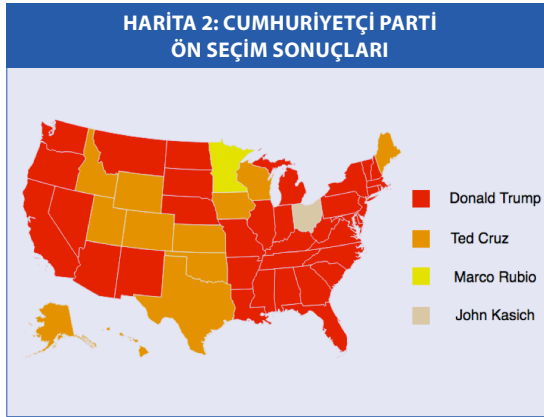
55. "Trump's Most Insulting Jabs at other Presidential Candidates", *The Washington Post*, 10 Ağustos 2015.

56. Aaron Blake, "9 Truly Awful Things Ted Cruz and Donald Trump said about Each Other", *The Washington Post*, 23 Eylül 2016.

57. Justin Worland, "Trump and Cruz Continue Bizarre Twitter Battle Over Their Wives", *Time*, 24 Mart 2016.

58. Greg Grieg, Will Mullery ve Tal Yellin, "Trump vs. the BOP on the Issues", CNN, 9 Haziran 2016.

di yönetiminde ABD'nin çıkarlarının önceliğe sahip olacağını savundu.⁵⁹ Bu tür açıklamaların ardından Cumhuriyetçi Parti'nin önde gelen dış politika uzmanlarının bir kısmı (örneğin Richard Armitage ve Brent Scowcroft) Donald Trump'ı değil Hillary Clinton'ı destekleyeceklerini açıkladılar.⁶⁰ Bir dizi diğer uzmana Clinton'a destek vermektense Donald Trump'a oymeyeceklerini belirttiler.⁶¹ Benzer şekilde Cumhuriyetçi Parti'li birçok senatör, Temsilciler Meclisi üyesi, vali ve belediye başkanı gibi seçilmiş isim ise nihayetinde Trump'a destek verseler de bu desteği açıklamaktan uzun süre kaçındılar. Örneğin Temsilciler Meclisi Başkanı Paul Ryan sonuçta Trump'ın arkasında dursa da bu konuda fikri ilk sorulduğu zaman "Trump'a destek vermeye hazır olmadığını" belirtmişti.⁶² Bununla birlikte tüm bu farklılıklara ve Trump'ın önde gelen bazı önerilerini dışarıda bırakmasına rağmen Trump ve parti yönetimi parti programı konusunda ortak bir zemin bulmayı başardılar.⁶³

Kaynak: Delege Sayımı ve Önseçim Sonuçları, *New York Times*, http://www.nytimes.com/interactive/2016/us/elections/primary-calendar-and-results.html?_r=0 (Erişim tarihi: 12 Ekim 2016).

59. Michael Crowley, "Trump Rewrites GOP Foreign Policy", *Politico*, 22 Haziran 2016.

60. Noah Bierman ve Tracy Wilkinson, "Many GOP Foreign Policy Experts See Donald Trump as unfit to be President", *Los Angeles Times*, 29 Haziran 2016.

61. Donald B. Ayer vd., "A Letter from G.O.P. National Security Officials Opposing Donald Trump", *The New York Times*, 8 Haziran 2016.

62. David A. Graham, "The 2016 U.S. Presidential Race: A Cheat Sheet", *The Atlantic*, 8 Ağustos 2016.

63. David M. Drucker, "Trump Policies not on GOP Platform", *Washington Examiner*, 8 Haziran 2016.

Seçim sürecinde iki partinin düzenlediği ön seçimler parti kongreleriyle sona ermiş oluyor. Bu parti kongrelerinde her iki parti de başkan adaylarını resmen seçmiş oluyorlar. Hillary Clinton partisinin adayı olmasıyla Amerika tarihindeki ilk kadın başkan adayı olarak kayıtlara geçerken, Cumhuriyetçi Parti'de ise iş adamı Donald Trump partinin merkez kanadından gelen tüm eleştirilere karşın Cumhuriyetçi başkan adayı olmayı başardı.⁶⁴

Siyasi Bölünmüşlüklerin Öne Çıktığı Bir Seçim Süreci

Amerika'da siyasetin son 20 yıldan bu yana en fazla kutuplaşmaya bu seçim döneminde sahne olduğunu söylemek mümkün.⁶⁵ Bununla birlikte bu kutuplaşmanın nedeninin farklı nesiller arasında nasıl bir Amerika istendiğine ilişkin çeşitlenen tercihler kadar eğitim seviyelerindeki farklılıklar olduğunu da not etmek gerekiyor. Amerika'da eğitim seviyesi yüksek bireyler arasında liberal politikalar tercih sebebi olurken, düşük eğitimli bireylerin daha muhafazakar politikaları tercih ettikleri biliniyor. Bir başka deyişle ABD'de Cumhuriyetçi muhafazakarlık ve Demokrat liberalite arasındaki uçurum arttıkça, "kararsız" ya da parti tercihi kemikleşmiş olmayan seçmen sayısının da azaldığını görüyoruz.⁶⁶ Bu durumun tek müsebbibi ise eğitim seviyelerindeki farklılık değil. Zira bu ideolojik kutuplaşmanın bir diğer nedeni olarak "millennial" yani 1982 ile 2002 arasında doğmuş⁶⁷ neslin tercihleri gösteriliyor. Bu neslin göçmenlik, eğlence amaçlı esrar kullanımını ve eş cinsellik gibi bir dizi tartışmalı sosyal konuda bir önceki nesle kıyasla daha liberal tercihlere sahip oldukları biliniyor.⁶⁸

64. Ashley Parker ve Maggie Haberman, "Donald Trump Reaches Out, Quietly, to Republican Establishment", *The New York Times*, 5 Mayıs 2016.

65. "A Wider Ideological Gap Between More and Less Educated Adults", *Pew Research Center*, 26 Nisan 2016.

66. "A Wider Ideological Gap Between More and Less Educated Adults".

67. Philip Bump, "Here is When Each Generation Begins and Ends, According to Facts", *The Atlantic*, 25 Mart 2016.

68. "A Wider Ideological Gap Between More and Less Educated Adults".

Seçmenler arasındaki partizanlığın artmasının partiler arasındaki gerginliğin yükselmesiyle paralel bir şekilde işlediğini söylemek mümkün. PEW kamuoyu araştırma şirketinin sunduğu verilere⁶⁹ göre “1992 yılından bu yana ilk kez her iki parti mensupları diğer parti hakkında olumsuz görüşten öte oldukça olumsuz görüşlere sahip olduklarını bildiriyorlar.” Aynı çalışmada karşı taraf hakkındaki bu olumsuz algının diğer partinin başkan adayı söz konusu olduğunda daha da kötüleştiğini ve tavana vurduğunu görüyoruz.⁷⁰

Bu bağlamda hem partiler, hem de adaylar bazındaki bu negatif algı nedeniyle 2016 seçim kampanyasının Amerikan siyasi tarihindeki en negatif seçim kampanyalarından biri olduğunu söylemek mümkün. Örneğin Hillary Clinton 25 Temmuz 2016’da Demokrat Parti Kongresi’nde yaptığı adaylığı kabul konuşmasında Donald Trump’ı oldukça sert şekilde eleştirdi. Clinton’ın Trump için kullandığı tanımlamalar arasında, “Attığınız bir tweet’le sınırları boşalan birisi nükleer silahların kontrolü için güvenebileceğiniz biri değildir”, “Donald Trump ‘önce Amerika’ gibi büyük laflarla kampanya yapıyor ama işte Trump marka kravatlarını dahi Amerika’nın merkezinde, Colorado’da değil, Çin’de yaptırıyor; bunun neresi ‘önce Amerika’ ile uyuyor Allah aşkına” gibi sert cümleler yer aldı.⁷¹ Tabii seçim döneminin artan eleştiri dalgasında Donald Trump da Clinton’u yalnız bırakmadı. Trump’ın Clinton’a dönük sert eleştirileri arasında Clinton’ın DEAŞ’ın ortaya çıkmasından en azından kısmen sorumlu olduğu yer aldı ve onun için şunları söyledi: “Hillary Clinton’ın mirası ölüm, yıkım, terörizm ve zafiyetten başka bir şey değildir.”⁷²

69. “Partisanship and Political Animosity in 2016”, Pew Research Center, 22 Haziran 2016.

70. Carroll Doherty ve Jocelyn Kiley, “Key Facts About Partisanship and Political Animosity in America”, Pew Research Center, 22 Haziran 2016.

71. “Transcript: Hillary Clinton’s Speech at the Democratic Convention”.

72. Philip Bump ve Aaron Blake, “Donald Trump’s Dark Speech to the Republican National Convention, Annotated”, *The Washington Post*, 21 Temmuz 2016.

Seçimlerde yarışan adayların mesleki ve siyasi kariyer açısından farklılık göstermeleri bu seçim döneminde önceki yıllara kıyasla çok daha fazla tartışmalı ifade kullanılmasına ve kavgaya yaşanmasına yol açtı. Bilhassa Cumhuriyetçi Parti’deki ön seçim sürecinde sıklıkla adayların rakiplerine kişisel eleştiriler yönelttikleri görüldü. Öte yandan tüm bu süreçte tartışmalı ifadeler kişisel saldırılarla sınırlı kalmadı. Sıklıkla sansasyonel açıklamalar yapan adaylar kullandıkları retorikle diğer adayların önüne geçmeye ve bazı konulara dikkat çekmeye çabaladılar. Örneğin New Jersey Valisi Chris Christie göçmenlerin hareketlerini izlemek için ünlü kargo şirketi FedEx’in kurucusu Fred Smith’i işe alacağını söylerken, Carly Fiorina kürtaj kliniği Planned Parenthood’da canlı fetüslerin bulunduğunu gösteren fakat aslı çıkmayan videolardan bahsetti. Bu tür sansasyonel açıklamaların sonuçları ise farklı oldu. Donald Trump genellikle bu minvaldeki ifadelerinden fayda görürken örneğin Carly Fiorina yaptığı gafların karşılığını oy kaybı olarak aldı.

TABLO 2: 2016 SEÇİM SÜRECİNDE YAŞANAN TARTIŞMALAR

	“Amerika’nın başına bir Müslüman’ın gelmesine destek veremem. Bu senaryoyu kabul etmem mümkün değil.”
Ben Carson	
	“Güney sınırimıza gerçekten devasa bir duvar öreceğim ve bunun parasını da Meksika’ya ödeteceğim.”
	Donald Trump
	“Amerika’da beyazsınız fakir olmanın ne demek olduğunu bilmiyorsunuz demektir.”
Bernie Sanders	
	“Donald J. Trump ülkemizin yetkilileri ne olduğunu anlayana kadar Müslümanların ABD’ye girişine kati bir şekilde son verilmesi çağrısında bulunuyor.”
	Donald Trump
	“Avrupa’daki müttefiklerimiz şu anda izole olmuş, radikal Müslüman mahallelerinin ve teröristlerin etkisi altındaki göçmenlerin neden olduğu zehirli bir tablonun sonuçlarını yaşıyorlar.”
Ted Cruz	

Kampanya süresince ortaya atılan tartışmalı iddia ve ifadelerin birçoğu ABD'deki azınlıkları, özellikle Müslümanları ve Latin kökenli seçmenleri hedef aldı. Bu durum seçmenlerdeki göçmenlik karşıtı ve yabancılardan korkma içgüdüsünü besleyen ve bundan oy devşirmeye çalışan bir taktik olarak öne çıktı. Özellikle Trump'ın kampanyasının sağ-ırkçı damarın kabarmasına ve bu eğilimin Amerikan toplumunun birçok farklı kesimine yönelik ortaya çıkmasına aracı olduğunu söylemek mümkün. Cumhuriyetçi Parti'nin başkanlık kampanyası sıklıkla ırkçı, nativist, göçmenlik karşıtı ve popülist bir söyleme sahip olmakla eleştirildi. Öte yandan göçmen karşıtlığı ve ırkçılığın ABD'ye has olmadığını, benzer sorunların Avrupa Birliği'nin çoğu ülkesinde de yükselmeye devam ettiğini belirtmek gerekiyor. Örneğin Fransa'da sağcı Ulusal Cephe partisi 2015 yılındaki seçimlerde yüzde 27 oy kazanmış,⁷³ ülkedeki sağ eğilim artış göstermeye devam etmişti. Halihazırda Avusturya'da da aşırı sağcı Cumhurbaşkanı aday yaklaşan seçimler öncesinde rakipleriyle arasını açmaya devam ediyor.⁷⁴

Donald Trump'ın en fazla tartışma yaratan açıklamalarından biri ABD-Meksika sınırına Meksikalı göçmenleri sınırın öte tarafında tutmak için bir duvar örme önerisi oldu. Trump bu önerisini ortaya koyarken Meksikalı göçmenler için, "Buraya uyuşturucu getiriyor, suç oranlarını artırıyorlar. Bunlar tecavüzcü. Tamam, belki aralarında iyi olanları da vardır" demişti.⁷⁵ Trump'ın Amerikan Bölge Mahkemesi hakimlerinden Gonzalo Curiel hakkında söylediği sözler de büyük tepki çekmişti. Trump, Curiel'in Trump Üniversitesi ile ilgili bir davada görev almasını eleştirmiş, hakim Meksika kökeni nedeniyle

ön yargılı olacağını savunmuştu.⁷⁶ Trump ayrıca Müslümanların ABD'ye göç etmesine yasak konması önerisinde bulunmuş, bu çağrı "nahış ve anayasaya aykırı"⁷⁷ olması nedeniyle eleştirilmişti.

Demokrat Parti cephesinde ise Hillary Clinton kampanya boyunca güvenilirlik konusunda sıkıntı yaşadı. Clinton aynı zamanda Dışişleri Bakanlığı döneminde prosedürlere uygun şekilde resmi e-posta adresini değil kişisel e-posta adresini ve buna ait sunucuyu kullandığının ortaya çıkmasıyla oluşan skandalın etkilerini tüm kampanya boyunca hissetti. Clinton'ın bu tercihi 2015 yılında kurulan Bengazi Araştırma Komisyonu'nun Dışişleri Bakanlığından Clinton'ın e-postalarını talep etmesiyle ortaya çıktı. Clinton'un Bakanlığın güvenlik prosedürlerine aykırı olarak kişisel e-posta adresinden gizli konularda yazışmalar yaptığı da bu şekilde ortaya çıktı. Clinton'ın hassas ve gizli bilgileri nasıl kullandığı noktasında FBI bir soruşturma başlattı fakat eleştirilere rağmen soruşturmanın "iddianame" ile sonuçlanmasına ihtiyaç olmadığına karar verildi.⁷⁸ Olası bir suç atfı ve soruşturmadan kaçmayı başarmış olsa da bu tartışmanın Clinton'ın kamuoyu nezdindeki imajını geri dönülmez şekilde yaraladığını söylemek mümkün. Clinton hakkındaki bir başka soru işareti ise kendisi ve kocası eski Başkan Bill Clinton'ın Clinton Vakfı çerçevesindeki faaliyetlerinin çıkar çatışmasına yol açıp açmadığı etrafında şekillendi. Bu konuda Clinton Vakfı ile iş yapan bazı firmaların -örneğin ABD merkezli danışmanlık firması Te neo- Clinton yönetimindeki Dışişleri Bakanlığı tarafından iltimas görüp görmediği sorgulandı.⁷⁹

73. Farai Chideya, "What Can Europe's Far Right Tell us about Trump's Rise", *FiveThirtyEight*, 18 Mayıs 2016.

74. Josh Lowe, "Far-right takes Lead in Austria Presidential Election Re-Run", *Newsweek*, 2 Ağustos 2016.

75. Michelle Ye Hee Lee, "Donald Trump's False Comments Connecting Mexican Immigrants and Crime", *The Washington Post*, 8 Temmuz 2016.

76. Theodore Schliefer, "Trump Defends Criticism of Judge with Mexican Heritage", *CNN*, 5 Haziran 2016.

77. Jeremy Diamond, "Trump on Latest Iteration of Muslim Ban: 'You could Say it's an Expansion'", *CNN*, 24 Temmuz 2016.

78. "Statement by FBI Director James B. Comey on the Investigation of Secretary Hillary Clinton's Use of a Personal E-Mail System", *FBI National Press Office*, 5 Temmuz 2016.

79. Rosalind S Helderman ve To Hamburger, "How Huma Abedin Operated at the Center of the Clinton Universe", *The Washington Post*, 27 Ağustos 2015.

Bağışçıların Seçimlere Etkisi

Her iki partinin ön seçim süreçlerinde bağışçıların kampanyalara nasıl etki ettiği önemli tartışma konularından birisi oldu. Her ne kadar adaylar kampanyalarının finansmanında daha çok seçmen tabanına dayandıklarını ileri sürseler de Politico sitesinin bir haberine göre, “Toplam kampanya bağışlarının yüzde 30’dan az bir kısmı 200 dolar ya da altı miktarlarda bağış yapan bağışçılardan geliyor”du.⁸⁰ Bu sadece Demokrat ya da Cumhuriyetçiler için değil her iki parti için de geçerli bir durum oldu. Demokrat Parti’de Clinton ve Sanders’ın sıklıkla tartıştığı konulardan birisi Clinton’ın büyük zenginlerden aldığı bağış miktarları oldu. Clinton adaylığını açıkladığı 2015 Nisan ayından itibaren 3 ay içinde 45 milyon dolar bağış topladığını açıklamış fakat bunun ne kadarının küçük miktarlardaki bireysel bağışlardan, ne kadarının da Siyasi Eylem Komiteleri (PACs) ya da zengin bağışçılardan geldiğini açıklamaktan kaçınmıştı. Aynı zaman diliminde PAC ya da Super-PAC’lerden para almama taahhüdünde bulunan Bernie Sanders ise çoğunluğu internet üzerinden verilen ve ufak miktarda bağışlardan oluşan toplam 8,3 milyon dolarlık fon topladı.⁸¹ Kampanyanın ilerleyen günlerinde Bernie Sanders, Clinton’ın bağış toplama yöntemlerini eleştirmeye devam etti. Sanders bir noktada Clinton’ı “eyaletlerdeki parti kasasına girmesi gereken fonları yağmalamakla” suçladı.⁸² Clinton kampanyası bu suçlamaları reddettiye de tartışmalar Demokrat Parti’li seçkinler ile partiye oy veren alt kesimler arasındaki uçurumun açıldığını ortaya koydu.

Bahsettiğimiz gibi Cumhuriyetçi Parti’den aday olan Donald Trump Şubat 2016’da seçim kampanyasını kendi cebinden finanse ettiğini

açıkladı. Her ne kadar tamamen doğru olmasa da Trump gerçekten kampanyanın bütçesinin çoğunluğunu cebinden karşıladı. Fakat bir yandan da geri kalan fonların önemli bir bölümü küçük rakamlı bireysel bağışlardan yani tabana yayılmış destekçilerden geldi.⁸³ Trump kampanyasının finansmanı ile örneğin Jeb Bush’un kampanyasının finansmanı arasında önemli farklar olduğunu not etmek gerekiyor. Bush kampanyası toplamda 162,1 milyon dolarlık muazzam bir rakam topladı fakat bu paranın çoğunluğu PAC ve Super-PAC’lerden geldi.⁸⁴ Örneğin geçtiğimiz yıl Temmuz ayının sonunda düzenlenen ve milyarlar iş adamları Koch kardeşler ve diğer zenginlerin bulunduğu bir toplantıya katılan beş Cumhuriyetçi aday adayı Jeb Bush, Scott Walker, Marco Rubio, Ted Cruz ve Carly Fiorina burada kampanyalarına bağış toplamaya çalıştılar.⁸⁵ Demokrat Parti cephesinde olduğu gibi Cumhuriyetçiler’de de kampanya finansmanı ön seçimlerin önemli gündem maddelerinden biri haline geldi. Donald Trump delege sayısını artırdıkça zengin iş adamları daha önce destek vermedikleri adayları tercih etmeye⁸⁶ başladıkları halde bu çabalar sonuçsuz kaldı.

Öte yandan Cumhuriyetçi Parti’ye yakın zengin iş adamlarının başkanlık yarışının Trump’ın gölgesi altında geçmesinden duydukları rahatsızlık nedeniyle siyasi etkilerini yine 8 Kasım’da yapılacak Senato ve Temsilciler Meclisi seçimlerine yönelttiklerini⁸⁷ söylemek mümkün. Halen Cumhuriyetçi Parti yönetiminde olan Temsilciler Meclisi ve Senato çoğunluklarını korumak Trump’ın başkan seçilip

83. Lauren Carroll, “Is Donald Trump self-funding his Campaign? Sort of”, PolitiFact, 10 Şubat 2016.

84. “Which Presidential Candidates are Winning the Money Race”, *The New York Times*, 22 Haziran 2016.

85. Fredreka Schouten, “2016 GOP Hopefuls Gear up for ‘Koch’ Primary”, *USA Today*, 29 Temmuz 2016.

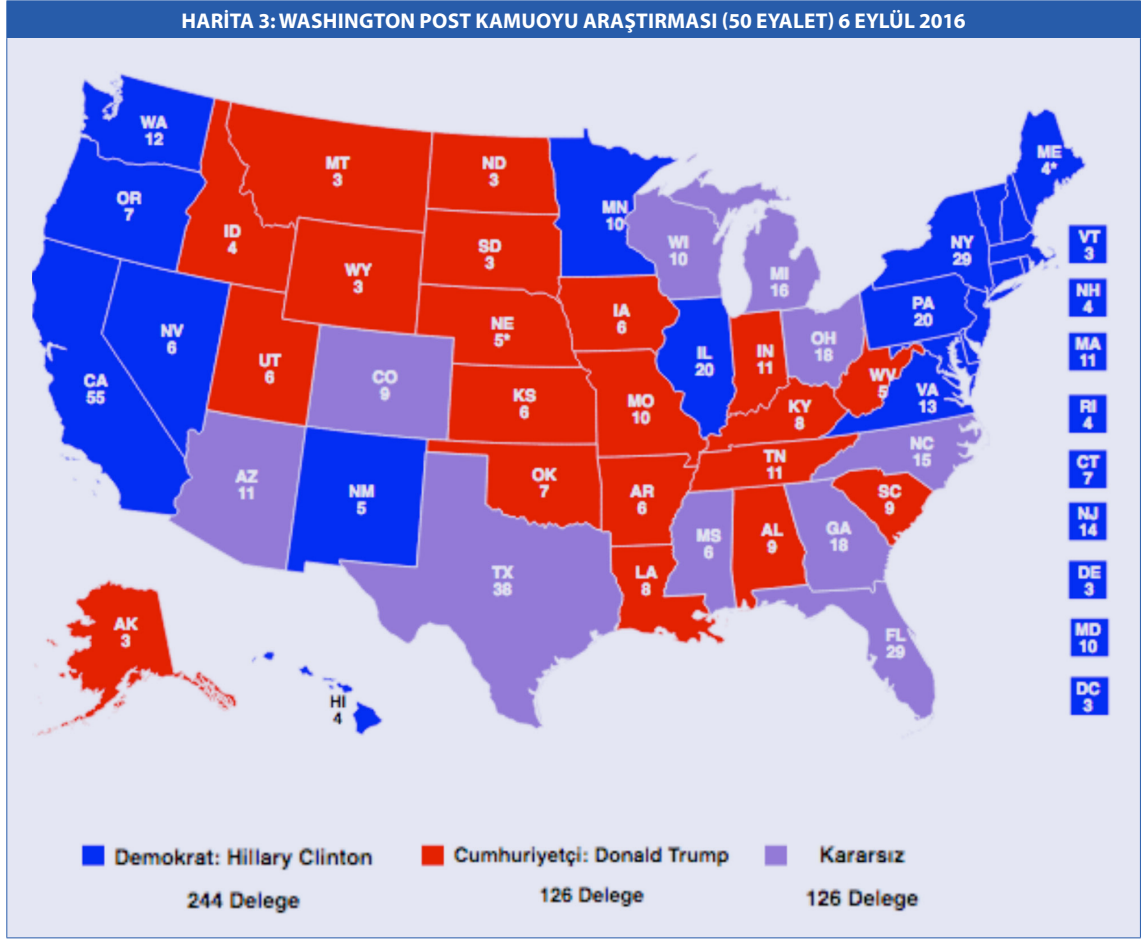
86. Nicholas Confessore ve Matt Flegenheimer, “G.O.P. Donors, Eater to Deafeat Donald Trump. Learn to Love Ted Cruz”, *The New York Times*, 7 Nisan 2016.

87. Nick Corasanti ve Ashley Parker, “G.O.P. Donors Shift Focus from Top of Ticket to Senate Races”, *The New York Times*, 20 Mayıs 2016.

80. Kenneth P. Vogel, “Small Donor Myth Debunked”, Politico, 16 Temmuz 2016.

81. Amy Chizick ve Nicholas Confessore, “A Strong Fund-Raising Start: Hillary Clinton Campaign at \$45 Million”, *The New York Times*, 1 Temmuz 2016.

82. Clare Foran, “How Do You Build a Political Movement?”, *The Atlantic*, 3 Mayıs 2016.

Kaynak: Washington Post-Survey Monkey'in 50 eyalet bazındaki kamuoyu araştırması.

seçilmemesinden bağımsız olarak büyük öneme sahip. Bu bağlamda örneğin Amerikan siyasetinde Koch kardeşler olarak bilinen ve Cumhuriyetçiler'e muazzam fon sağlayan milyarder iş adamları Charles ve David Koch'un Trump'ın kampanyasına katkı vermeme kararı⁸⁸ önem taşıyor. Aynı şekilde Las Vegas'taki kumarhaneleri ile zengin olan ve Cumhuriyetçi Parti'li isimlere yaptığı bağışlarla etkili olan milyarder iş adamı Sheldon Adelson da Donald Trump'ın başarılı olacağından emin olmadığı için parasını Kongre yarışlarına kanalize etmeyi tercih eden isimler arasında yer aldı.⁸⁹

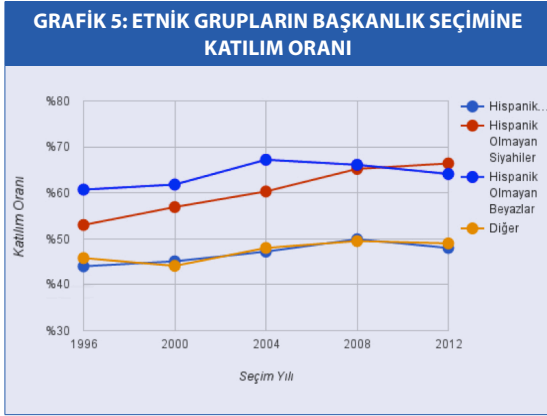
88. "Donald Trump won't Be Getting Koch Brother's Money", *Newsweek*, 2 Ağustos 2016.

89. Nicholas Confessore ve Maggie Haberman, "Sheldon Adelson Focuses on Congressional Races, Despite Donald Trump's Pleas", *The New York Times*, 20 Eylül 2016.

8 Kasım'a Yaklaşırken Öne Çıkan Konular

8 Kasım 2016'da yapılacak olan seçimlerde Amerikan halkı Başkan Obama döneminin politikalarının genel itibarıyla devamı ile Donald Trump'ın getireceği yeni yönetim biçimi ve politikalar arasında bir tercihte bulunacak. Donald Trump kendi partisinin merkez kanadından destek almakta zorlanmış olsa da kendisine destek veren kesimlerle Barack Obama'nın 2008'de desteğini aldığı kitlelerin Washington'daki elitlere ve siyasi süreçlere duydukları tepkinin kesiştiğini söylemek mümkün. 2016 yılındaki seçimlerde Trump'ın ön seçimlerdeki sürpriz başarısı ve ardından Hillary Clinton'ı başkanlık yarışında zorlamasıyla birçok siyasi gözlemciyi şaşkırtan ve Amerikan siyasetinin yeniden değerlendirildiği bir döneme şahitlik ediyoruz.

Eylül ayının sonu itibarıyla Donald Trump ile Hillary Clinton arasındaki oy farkının daha da azaldığını, bazı anketlerde Trump'ın Colorado ve Virginia gibi kritik eyaletlerde Clinton'a az miktarda üstünlük dahi sağladığını gördük.⁹⁰ Trump kendi tabanının moralini yüksek tutup Cumhuriyetçi Parti'li geleneksel seçmeni sandığa gitmeye ikna ettiği ve partinin henüz kararsız olan liberteryen kanadından destek toplayabildiği ölçüde başarılı olacak. Hillary Clinton için kritik olan nokta ise kendisine oy veren bazı önemli demografik grupları (örneğin kadınlar, Latin kökenliler ve genç seçmenler) seçimde oy kullanmaya ikna edebilmek ve sandığa götürmek olacak.

Kaynak: Veriler U.S. Census Bureau via The U.S. Election Project, University of Florida'dan alınmıştır (Erişim tarihi: 29 Eylül 2016).

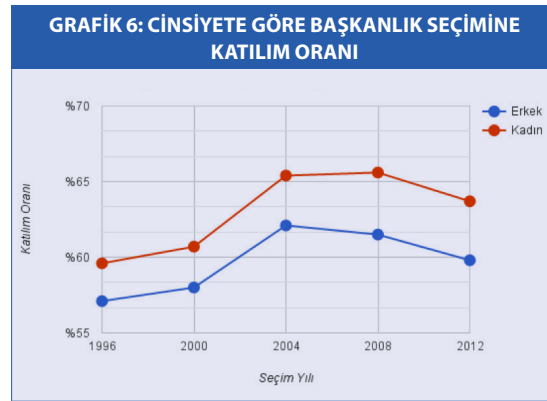
26 Kasım 2016'da yapılan ilk başkanlık tartışmasında Clinton ve Trump bir yandan tabanlarına hoş gelecek mesajlar vermeye çalışırken bir yandan da kararsız seçmenleri kendi taraflarına çekmeye çalıştılar. NBC kanalından Lester Holt'un moderatörlüğünde yapılan tartışma 84 milyon izleyici ile şimdiye kadar düzenlenen başkanlık tartışmaları arasında rekor kırdı.⁹¹ Tartışma Holt tarafından ABD'nin izleyeceği yön, ekonomik refaha ulaşmak ve ülkenin güvenliği temaları etrafında altı ayrı bölüme ayrıldı.⁹² Hararetli geçen

90. Louis Nelson, "Swing-state Polls: Trump Leads in Iowa, Narrows the Gap in Colorado and Virginia", Politico, 22 Eylül 2016.

91. Steven Perlberg, "Presidential Debate Sets Viewership Record", The Wall Street Journal, 27 Eylül 2016.

92. Dylan Byers, "First Presidential Debate: Rules and Form", CNN, 26 Eylül 2016.

tartışmada Clinton, Trump'ı kendi hayal dünyasında yaşamakla suçladı ve örneğin Trump'ın vergi planının sadece zengin kesimlere yarayacağını, fakir Amerikalılara hiçbir katkısının olmayacağını söyledi.⁹³ Trump ise Clinton'ın sosyal politikalar ve güvenlik konusundaki tutumunu eleştirdi ve "Amerika'da şehir merkezlerinde siyahiler ve Hispanikler berbat koşullarda yaşıyorlar çünkü burarlarda güvenlik yok. Clinton ise kamu düzeni ve hukuktan bahsetmekten kaçınıyor" dedi.⁹⁴

Kaynak: Veriler Center for American Women and Politics, Eagleton Institute of Politics, Rutgers University'den alınmıştır (Erişim tarihi: 29 Eylül 2016).

Uluslararası ticarette nasıl bir politika izleneceği tartışmanın bir başka gündem maddesi oldu. Trump NAFTA ve TPP gibi serbest ticaret anlaşmalarını eleştirdi ve Clinton'ı bunlara destek vermeye suçladı. Clinton ise kendisinin bu konulardaki pozisyonlarını açıklamaya çalıştı ve örneğin TPP'de pozisyonunun anlaşmanın nihai versiyonuna ulaşmasıyla değiştiğini söyledi. DEAŞ ve Ortadoğu'daki durum hakkında Clinton bölgedeki Müslüman ülkelerle çalışmanın ve Amerikalı Müslümanların desteğini almanın ABD kaynaklı terörizme karşı en iyi strateji olduğunu savundu. Trump ise Obama yönetiminde DEAŞ'ın ortaya çıkmasının ve ABD kaynaklı terörizmin önlenemediğini söyledi.⁹⁵

93. Gregory Krieg ve Daniella Diaz, "Clinton vs. Trump: The most Memorable One-liners", CNN, 27 Eylül 2016.

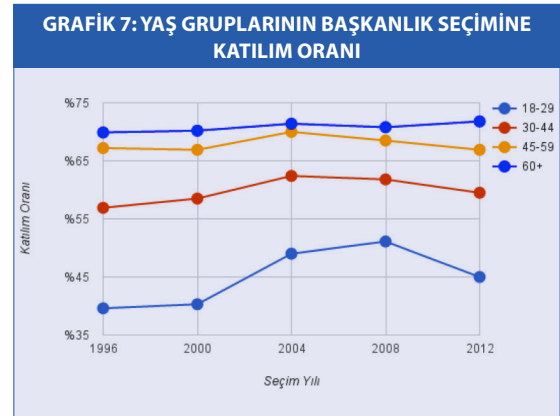
94. Krieg ve Diaz, "Clinton vs. Trump: The most Memorable One-liners".

95. Ian Bremmer, "These 5 Facts Explain Donald Trump and Hillary Clinton's Foreign Policy Debate", Time, 27 Eylül 2016.

Tartışmanın ardından yapılan kamuoyu yoklamaları farklı sonuçlar ortaya koydu. CNBC ve Fox haber kanallarının anketleri Trump'ı, CNN ve *TIME* anketleri ise Clinton'ı tartışmanın açık galibi olarak gösterdi.⁹⁶ *Washington Post*,⁹⁷ *NPR*,⁹⁸ *New York Times*,⁹⁹ Politifact¹⁰⁰ gibi medya kuruluşları ise adayların tartışma boyunca yaptıkları açıklamaların gerçeğe örtüşüp örtüşmediğini kontrol eden haberler hazırladılar. Önde gelen kamuoyu araştırması uzmanlarından Nate Silver ise tartışmayı Hillary Clinton'ın kazandığını savundu. Silver tartışmaların hemen ardından yapılan anketlerin çok güvenilir olmadıklarını ve seçim kampanyasının geleceği hakkında önemli bir veri olarak görülmemesi gerektiğini savunuyor.¹⁰¹

Önümüzdeki dönemde adayların televizyon tartışmalarının sonuçlarını kamuyuna aktarırken gösterecekleri başarı da kampanyaların seyrinde önemli olacak. Ekim başı itibarıyla birçok önde gelen kamuoyu araştırmasında Hillary Clinton, Donald Trump'ın dört ile beş puan önünde seyrediyor. Bununla birlikte seçimlere neredeyse bir ay kala sonuçları tam anlamıyla

kestirmek oldukça güç. Halen en azından 12 adet her iki adaya gidebilecek, yani ortada veya İngilizce tabirle “toss-up” eyalet bulunuyor ve buralarda hiçbir aday açık bir üstünlük sağlayabilmiş değil. Bu eyaletlerin toplam delege sayısı 192 ve bu seçimin sonucunu değiştirebilecek bir rakam.¹⁰² Aynı zamanda Amerikan nüfusunun yarısından fazlası Hillary Clinton hakkında, neredeyse üçte ikisi de Donald Trump hakkında olumsuz fikre sahip olduklarını belirtiyorlar.¹⁰³ Bu da seçmenlerin her iki adaydan da memnun olmadıklarını ortaya koyuyor. Seçim kampanyasının ilerleyen safhalarında Clinton ve Trump'ın birbirlerine üstünlük sağlayabilmek için bu algıyı kırmaları gerekiyor. Kalan son ayda bir kez daha televizyon tartışmasına çıkacak olan adayların bu fırsatı iyi kullanmaları gerekiyor.

Kaynak: Veriler U.S. Census Bureau via The U.S. Election Project, University of Florida'dan alınmıştır (erişim tarihi: 29 Eylül 2016).

96. Michael Addady, “Polls Paint Different Picture of Who Won Last Night’s Debate”, *Fortune*, 27 Eylül 2016.

97. Glenn Kessler ve Michelle Ye Hee Lee, *The Washington Post*, 27 Eylül 2016.

98. “Fact Check: Trump And Clinton Debate for the First Time”, *NPR*, 26 Eylül 2016.

99. “Our Fact Checks of the First Debate”, *The New York Times*, 26 Eylül 2016.

100. Joshua Gillin ve Aaron Sharockman, “Fact-checking the First Trump, Clinton Presidential Debate”, *POLITIFACT*, 26 Eylül 2016.

101. Nate Silver, “Clinton Won the Debate, Which Means She’s Likely to Gain in the Polls”, *FiveThirtyEight*, 27 Eylül 2016.

102. Dan Balz ve Scott Clements, “A New 50-State Poll” Shows Exactly Why Clinton Holds the Advantage Over Trump”, *The Washington Post*, 6 Eylül 2016.

103. Balz ve Clements, “A New 50-State Poll”.

ABD’de Kasım ayında yapılacak seçim Amerikan tarihinin en önemli seçimlerinden biri olmaya aday. Bu seçim Amerikan iç politikası için olduğu kadar dış politika açısından da kritik bir dönemde gerçekleşecek. Başkan Barack Obama’nın 8 yıllık başkanlık süresi sona ererken ABD bir yandan uluslararası sistemdeki rolü ve kimliğı konusundaki tartışmaları aşamamış durumda öte yandan da toplumsal anlamda kutuplaşmanın en kritik safhalarından birinden geçiyor. Bunun yanında yapılan ön seçim ve devam etmekte olan seçim kampanyası da bu noktada oldukça olumsuz bir atmosferin ortaya çıkmasına sebep oluyor. Elinizdeki analiz ve bundan sonra yayınlanacak üç ayrı analizle birlikte ABD’de yapılan bu kritik seçim süreci, adayların profilleri, seçimlerde öne çıkan konular ve seçimlerden sonra kazanan adayın öncelikleri hususlarına değinecek. Ekim ayı boyunca yayınlanacak bu analizler Türk okuyucusuna Amerika’da yapılan seçimler, seçim sistemi ve geçiş dönemleri konusunda da bir kaynak olacak.

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • KAHİRE

www.setav.org